

Liburuak

KRITIKA

Garazi gerezi.

Testua: Leire Bilbao. Irudiak: Estibalitz Jalón.

Gero.

25 orrialde. 6,50 euro.

Haur eta gazte literatura

Xabier Etxaniz Erle

Gerezi ipuina

HITZ JOKOA ematen du Gero argitaletxeak album eta haur liburuaren arteko bilduman kaleratu duen liburu honen izenburuak. Pertsona izenak fruituarenarekin duen erlazioan oinarritutako jokoa. Baina kontakizunaren azalean geratuko ginateke Leire Bilbao idatzi eta Estibalitz Jalónek ilustraturiko kontakizun honen komentarioa horren inguruan eraikiz gero.

Garazi da istorio honen narratzailea, eta lehen pertsonan eginitako narrazioan oso giro pertsonala eta intimista azaltzen du hasiera-hasieratik: “Nire amonak gereziondo bat dauka. Urtaro guztietan egoten da loretan. Umea balu bezala zaintzen du gereziondoa amonak”. Eta hain zuzen gerezien inguruan dago eraikia ipuin guztia. Amonak gorde egiten dituen gereziak, amak amonaren gordelekutik ezkutuan lapurtzen dituenak... eta, azkenik, Garazik eskuratu nahi dituenak.

Bai, ipuin honetako protagonistak hiru emakumezko horiek direlako, hiru belaunaldi, hiru emakume, hiru pertsona “gerezi garapen” ezberdinean. Amonak gereziak jan ohi ditu, amak noiz-behinka lapurtu ondoren, eta Garazik... neskatzari gertatzen zaiona jakin nahi duenak ipuinaren amaiera irakurri beharko du. Izan ere, gerezi jateak ondorioak omen ditu, “Heldu gabe jaten badituzu haizeak eragingo dizkizute”, eta haize horietan oinarrituta errealismotik fantasiara egiten du jauzi idazleak; amonak eta amak –gereziak jatearen ondorioz, jakina– hegan egiteko ahalmena dute eta Garazik, lehenengo bata eta gero bestea, hegan harra-patuko ditu: “Amonak ez gintuen espero. Musika klasikoa zeukan jarrita tokadiskos zaharrean. Oinutsik zebilen, trapua esku batean, erratza bestean. Oinak airean. Tximini zulotik atera da. Aspaldi garbitu gabe zuela esanez desenkusatu da”.

Narrazioa, ikusi ahal izan den bezala, esaldi laburrez osaturik dago. Egoera, sentimendu, ideien deskribapen labor eta zehatzak. Haur baten narrazioa, haur baten kontakizuna.

Fantasia, konplizitatea eta feminismoa –protagonista guztiak emakumezkoak, liburuaren tonua, irudiena eta testuarena...– azaltzen zaizkigu Garaziren ikuspuntutik narraturiko istorio honetan. Irudietan ere, idatzikoan bezala, nabaritzen da hori guztia. Estibalitz Jalónek gerezien kolorea presente jarri du irudi guztietan. Soinekoe-tan, lurrean edo aurpegietako masailetan gerezien presentzia nabaritutako dugu, agerian egon gabe, ikusi gabe, baina giroan beti presente sentitzen ditugun gereziak. Fruitu horiek guztiz oinarritzakoak baitira ipuinaren argumentuan, azken finean Leire Bilbaoren eta Estibalitz Jalónen kontu hau gerezi ipuina baita. ■

Gipuzkoa Mari-lur eta Mairu-lur aldi berean

Bi liburu kaxa berean: Joxe Ramon Zubimendiren *Gipuzkoa Mari-lur* eta Juan Antonio Urbeltzen *Gipuzkoa Mairu-lur* batera plazaratu ditu Elkar argitaletxeak, edizio handiosean. Probintziaren mitologian barneratu dira bi idazleak, bakoitza bere ikuspuntutik noski: Urbeltzek, lehenago ere landu izan duen gaia hartu du, mairuarena. Egileak aurkezpenetik argi utzi du ez duela

islamari buruz hitz egin, Mendebaldeko kulturaren metafora bati buruz baizik. Zubimendiren liburuak berriz, Mariaren mitoaren bidez, Gipuzkoako historia metaforikoan murgil egin nahi izan du. Mitologia eta Gipuzkoa uztartzen dituzten bi liburu, beraz; biak ere, argazki eta ilustrazio ikusgarri hornituta plazaratu dira. ■

Gipuzkoa...

J.R. Zubimendi /

J.A. Urbeltz.

Elkar.

189 + 273 orr.

35 euro.

Nanoteknologiari buruzko lan dibulгатiboa

Iraultza: hitz horrekin lotu dute Unai Martinez Lizarduik eta Alain Urizarrek nanoteknologia. Gaiak argitaletxearekin publikatu dute *Nanoteknologiaren iraultza* lan dibulгатiboa eta liburu horren orrialdeetan mundu mikroskopikoaren azterketak izandako garapena azaldu dute. Sarrera orokor batekin hasten da liburua: nanoteknologia zer den, nanounibertsora nola iritsi, mikroskopioen asmakuntza eta garapena... Hortik aitzinera, aplikazioetaz kezkatu dira: medikuntzan eta arlo militarrean bete dezakeen funtzioaz, besteak beste. Liburuak galdera ugari ematen die erantzuna, nanopartikulen balizko arriskuari buruzkoei, kasu. ■

Nanoteknologiaren iraultza.

Unai Mtz. Lizardui /

Alain Urizar.

Gaiak.

155 orrialde. 18 euro.